

פרשת שבוע בהעלותך תשע"ח

נשיא ומייסד הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיוע של: ההסתדרות הציונית העולמית המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

איש תחת גפנו ותחת תאנתו, מתי ובאיזה תנאי? הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

הקשר בין הפרשה וההפטרה שנקרא, בע"ה השבוע, בנבואת זכריה ברור. בתחילת הפרשה עוסקת התורה במנורת הזהב ובהעלאת נרותיה:

"דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות... וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירקה עד פרקה מקשה הוא כמראה אשר הראה יקוק את משה כן עשה את המנורה" (במדבר ח' ב-ד) וההפטרה עוסקת בנבואת זכריה אודות מנורת הזהב ונרותיה:

"ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר ראיתי והנה מנורת זהב כלה גולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה; ושנים זיתים עליה אחד מימין הגולה ואחד על שמאלה" (ד' ב-א).

אע"פ שהפטרה זו נקראת גם בשבת חנוכה, אין כל קשר בינה לבין הנסים שאירעו לעם ישראל, בתקופת החשמונאים, כך הוכחנו בדברינו לפרשת בהעלותך תשע"ג.

נסה לאפיין את הגאולה על פי נבואת זכריה בשמונת הפרקים הראשונים של ספרו. נתייחס בעיקר לפסוק הבא:

"ביום ההוא נאם יקוק צבאות תקראו איש לרעהו אל תחת גפן ואל תחת תאנה" (זכריה פרק ג' י).

פסוק זה קשור בטבורו לפסוקים המתארים את אחת מתקופות הזוהר של ההיסטוריה הישראלית:

"...ושלום היה לו מפל עבריו מסביב: וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת תאנתו ומדן ועד באר שבע כל ימי שלמה"

(מלכים א' ה' ד-ה).

ימי שלמה מאופיינים בשקט בטחוני, פריחה כלכלית ואחדות של עם ישראל.

לפסוק זה פסוק מקביל, פחות מפורסם, המצוי בנבואת מיכה המורשתית:

"והיה באחרית הימים יהיה הר בית יקוק נכון בראש ההרים... וישפט בין עמים רבים והוכיח לגוים עצמים עד רחוק וכתתו חרבותיהם לאתים וחתיתיהם למזמרות לא ישאו גוי אל גוי חרב ולא ילמדון עוד מלחמה: וישבו איש תחת תאנתו ואין מקריר פי פי יקוק צבאות דבר" (ד' א-ד).

הפסוקים הראשונים מקבילים לנבואת אחרית הימים של הנביא ישעיהו, והפסוק האחרון קושר אותה לימי שלמה. נבואת מיכה מוסיפה את ההכרה הבינלאומית בירושלים כבירתו של עם ישראל, ומתוך כך בירתו הרוחנית של כל העולם כולו. פסוק זה קושר (יחד עם עוד הרבה דברים אחרים) בין נבואת זכריה לנבואת חגי. שם מציינו:

"שימו נא לבבכם מן היום הזה ומעלה מיום עשרים וארבעה לתשיעי למן היום אשר יסד היכל יקוק שימו לבבכם: העוד הנרע במקורה ועד הגפן והתאנה והרמון ועץ הזית לא נשא מן היום הזה אברף" (בי יח-יט).

נבואת אלה היו אמורות להתקיים לראשונה, בימי זרובבל בן שאלתיאל מבית דוד ויהושע בן יהוצדק הכהן הגדול. הנבואות, בספר חגי ובחצי הראשון של ספר זכריה, עוסקות בגאולה בהנהגתם. שניהם היו מנהיגי העולים הראשונים שחזרו לארץ ישראל מבבל, לאחר שבעים שנות הגלות. אילו היו זוכים, היה סמל המנורה עם עלי הזית, סמלה של מדינת יהודה כבר לפני יותר מאלפיים וחמש מאות שנה. עם ישראל היה יושב מאוחד תחת גפנו ותחת תאנתו זמן רב מאוד לפני תקופת החשמונאים. אם כך, מדוע עם ישראל לא זכה לגאולה בהנהגתם?

התשובה נמצאת כנראה באחד הפסוקים האחרונים של פרק ח בספר זכריה:

"פה אמר יקוק צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמצודים טובים והאמת והשלוש אהבו". (יט):

כל הצומות שנקבעו עקב חורבן בית ראשון: צום הרביעי (שבעה עשר בתמוז) וצום החמישי (תשעה אב) וצום השביעי (צום גדליה) וצום העשירי (עשרה בטבת) יתבטלו ויהפכו לימי ששון ושמחה ומועדים טובים, בתנאי אחד: והאמת והשלוש אהבו.

מה משמעותו של תנאי זה? האמת – אם המערכת הפוליטית, ההנהגה בראשות זרובבל תפעל רק על פי עקרונות אמת ותוותר על מאפייני השקר שמערכות פוליטיות נגועות בהם, והשלוש – אם המערכת התורנית רוחנית וההנהגה הדתית בראשות יהושע בן יהוצדק הכהן הגדול, תחפש את הדרך לאחדות ושלוש בין הדעות השונות, הגאולה השלמה בא תבא.

גם אנו, בימים אלה, נשאף ונשתדל שהחברה הישראלית תתנהל על פי עקרונות אלה.

לעיין הרב אשר וסרטייל ז"ל נלביע ט' בכסלו תשס"ט	לעיין מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב נלביע י' בתמוז תשע"ד	לעיין ר' מאיר ז"ל בן יחזקאל שרגא ברכפלד	לעיין הרב ישראל רוזן זצ"ל נלביע י"ג בחשוון תשע"ח	לעיין ר' אליהו כרמל ז"ל נלביע ח' באייר תשע"ו
לעיין מר שמואל שמש ז"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע י"ז בסיוון תשע"ד	לעיין אסתר שמש ע"ה נלביע כ' באב תשע"ז	לעיין דוד צבי טרשנסקי ז"ל בנם של יצחק ונעמי הי"ו נלביע כ"ח באייר	לעיין הרב ראובן אברמן זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע ט' בתשרי תשע"ו	לעיין הרב שלמה מרזל זצ"ל חבר הנהלת 'ארץ חמדה' נלביע י' באייר תשע"א

לעיין הנופלים במערכה על הגנת המולדת היידי

Eretz Hemdah

2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, עיר

רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org

ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת האנציקלופדיה התלמודית

הפרשה באנציקלופדיה התלמודית

קרבת פסח בטומאה

על פי הערך: טמאה בצבור, שבאנציקלופדיה התלמודית כרך יט

"וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ" (ט ב)

מה ההבדל אם טומאה "הותרה" בציבור או "דחויה" בציבור?
האם מותר לאכול קרבן פסח שהוקרב בטומאה?

ההיתר להקריב בטומאה ומקורו. קרבן התמיד וקרבת פסח דוחים את הטומאה, שנאמר בהם: במועדו - בתמיד נאמר: תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ (במדבר כח ב), ובפסח נאמר כאן: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ. ודרשו: "במועדו" - אפילו בטומאה (ברייתא פסחים עז ב ומנחות עב ב), ש"במועדו" משמע שלא יעבור זמנם אפילו הם טמאים (רש"י פסחים שם ותוס' סו א ד"ה מה). רבי יוחנן אמר, שלמדים שפסח דוחה טומאה ממה שנאמר: אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לִנְפֶשׁ וְגו' (במדבר ט י), ודרשו: איש נדחה לפסח שני, ואין ציבור נדחה לפסח שני, אלא עושים בטומאה (פסחים סו ב).

גדרו. בגדר ההיתר של טומאה בציבור, נחלקו תנאים: לדעת רבי יהודה, טומאה הותרה בציבור (ברייתא יומא ז ב); ולדעת רבי שמעון - וכן רבי יוסי (יומא ח א; פסחים עח א), רבי מאיר (יומא שם) ורבי חנינא סגן הכהנים (ע"י גמרא יומא שם) - דחויה היא בציבור (פסחים עז א; יומא ז ב), שבקושי הותרה, ולא היתר גמור הוא, וכל מה שאפשר לעשות בטהרה צריך לחזור ולעשות בטהרה (רש"י יומא ז ב). שהטומאה באיסורה עומדת, ודחויה היא עתה מפני הדחק, ואין דוחים כל דבר הנדחה אלא במקום שאי אפשר (רמב"ם ביאת מקדש פ"ד הטי"ו). לדעה זו, שטומאה דחויה בציבור, כתב רש"י (פסחים פד ב ד"ה האי) שפסח הבא בטומאה קרבן פסול הוא, וגזירת הכתוב שיוצאים בו ידי חובה.

להלכה פסקו הרמב"ם (ביאת מקדש פ"ד הטי"ו), הסמ"ג (לא תעשה שה), המאירי (יומא ו ב) ועוד, שטומאה דחויה היא בציבור, ומדברי ר"י מלוניל (יומא פ"א סוף מ"א) ועוד ראשונים נראה שפסקו שטומאה הותרה בציבור.

טמאה בצבור. ההיתר להקריב בטומאה קרבנות ציבור - וכן קרבנות יחיד - שקבוע להם זמן.

הפרקים: א. ההיתר ומקורו; ב. גדרו; ג. חיזור אחר טהרה; ד. הדחייה; ה. הטומאות הנדחות; ו. באכילת קדשים; ז. בביאת מקדש

כרך יט טורים תקנט-תרמא

פסח הבא בטומאה - לדעת תנא קמא בברייתא (פסחים פד א) השובר בו את העצם אינו לוקה, שנאמר: וְעַצֶּם לֹא תִשְׁבְּרוּ בו (שמות יב מו) - "בו" בכשר, ולא בפסול (ברייתא שם), ופסח הבא בטומאה פסול הוא (גמ' שם ב), שטומאה דחויה בציבור ולא הותרה (רש"י שם). אבל לסוברים שטומאה הותרה בציבור, כתב המצפה איתן (שבועות ג ב) שהקרבן כשר הוא, ויש בו משום שבירת עצם.

באכילת קדשים. קרבנות הציבור הבאים בטומאה אינם נאכלים בטומאה (משנה פסחים עו ב; רמב"ם ביאת מקדש פ"ד ה"א), אלא מקטירים מהם דברים הראויים להקטרה, והשאר נשרף כשאר קדשים שנטמאו (רמב"ם שם). התורה לא התירה אלא להקריבו בטומאה, כדי להוציא את הציבור ידי חובתם (רש"י פסחים עו ב); אבל האכילה שאינה מעכבת את הכפרה אינה דוחה את הטומאה (שו"ת רדב"ז ללשונות הרמב"ם סי' אלף תר).

הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה, שמתחילתו לא בא אלא לאכילה (משנה פסחים עו ב; רמב"ם קרבן פסח פ"ז ה"ח), שכשנאמר עיקר דין הבאת הפסח, לאכילה נאמר, ככתוב: אִישׁ לְפִי אֶקְלוּ וְגו' (שמות יב ד); וכשהתירו הכתוב, על דעת אכילה התירו (רש"י פסחים סב ב ועו ב). אבל לא יאכלו ממנו זבים וזבות, נדות ויולדות (משנה פסחים צה ב; רמב"ם ק"פ פ"ז ה"ח) ומצורעים (רמב"ם שם) ובעלי קרי (תוס' בכורות לג א ד"ה אין) - שלא הותרה אכילתו לטמאים שהטומאה יוצאת עליהם מגופם (גמ' בכורות שם; רמב"ם שם), שנאמר: אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לִנְפֶשׁ (במדבר ט י), ודרשו: איש נדחה לפסח שני, ואין ציבור נדחים אלא עושים בטומאה; ולא גילה הכתוב שציבור עושים בטומאה אלא בטמא לנפש, אבל טומאות היוצאות מגופו לא הותרו (גמ' שם ורש"י).

לע"נ
מרים ריגלר ע"ה
רעייתו של ד"ר מיכאל ריגלר הי"ו
נלב"ע אייר תשע"ח

לע"נ
רבי יעקב ז"ל
בן אברהם ועיישה וחנה
בת יעיש ושמחה סבג

לע"נ
חיים משה בן
קוקה יהודית כהן ז"ל
נלב"ע ז' בתשרי תשע"ה

לע"נ
סוזי בת עליזה
כהן ז"ל
נלב"ע כ"ד בחשוון תשע"ח

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

חמדת החינוך

הרב יוני לביא, מנהל מוקד "חברים מקשיבים" לנוער (טל: 1599-5000-54 בכל ערב, ובאתר: makshivim.org.il)

ופעיל ב'לב אבות' - קו יעוץ להורי מתבגרים (טל: 02-9973232 ובאינטרנט levavot.org.il)

מה אתה – רופא או טייס?

מה יעשה אדם שזקוק לרופא עבור בנו הסובל מבעיה חמורה בלב? את הכול כמעט.

הוא יחפש אחר הקרדיולוג הטוב ביותר, יפנה לרב פירר, יתייעץ עם מביני דבר. הרי מדובר בבריאות של הבן שלו! מי ייקל ראש בדבר חשוב שכזה!?

לעומת זאת, מה יעשה אדם שצריך לטוס לחו"ל?

ובכן, הוא יקנה כרטיס ויעלה למטוס ובתחילת הטיסה יישמע הודעה קצרה מאדם המציג עצמו בתור הטייס, בו הוא מודיע על ההמראה המתקרבת.

מה הוא יודע על אותו אדם? על ההסמכה שלו, על הניסיון, על מצבו הגופני והנפשי באותו רגע? ממש כלום.

וכאן עולה השאלה: כיצד ייתכן שאדם שכה זהיר בהזמנת רופא, ובודק אלף ואחת פעמים מי האיש המתאים ביותר, מוכן בכזו קלות להפקיד את חייו בידי אדם שאין לו מושג קלוש מי הוא, מה כישוריו ומה יכולתו להצליח במשימה? מדוע כשמדובר ברופא מקפידים כל כך, ואילו כשעוסקים בטייס מוכנים בשיוויון נפש למסור את חייו בידי אדם לא מוכר מבלי לבדוק כלל אחריו? התשובה לשאלה הזו פשוטה מאוד.

כשרופא מטפל בך – אתה שוכב על שולחן הניתוחים כשחיך תלויים מנגד, ואילו הוא, ברגע שיסיים את עבודתו, ילך לשתות קפה בקפיטריה או ייסע הביתה לשלום. האם הניתוח הצליח והחולה יחיה? זה כבר עניינו של החולה. חייו של הרופא בכל מקרה ימשיכו הלאה.

אצל טייס, לעומת זאת, זה אחרת לגמרי. הוא נמצא על המטוס יחד איתך. באש ובמים, בחיים ובמוות. אם המטוס, חלילה, ייפול - הטייס יתרסק גם הוא.

כשזה כך אתה יכול להיות בטוח במאת האחוזים שהוא יעשה את מלאכתו על הצד הטוב ביותר! כשמדובר גם בחיים שלו, אתה יכול לסמוך עליו לגמרי שלא יקרו תקלות...

אותו הבדל שקיים בין רופא לטייס, קיים גם בין שני סוגים של הורים/מחנכים.

יש כאלו שהם בבחינת 'רופא'. נמצאים מבחוץ, מלמעלה, ומשם מורים לילד מה לעשות. נואמים, נוזפים ומטיפים, אך הם עצמם נמצאים מחוץ לסיפור.

סוג שני הוא ה'טייס'. הורה או מחנך שנמצא איתך לגמרי! לא רק מדבר על התורה ועל כל מיני ערכים – אלא חי אותם לגמרי. כל מה שהם אומר נוגע ישירות גם אליו, והוא הראשון להגשים את הערכים עליהם הוא מדבר ולתת דוגמה אישית. והילדים?

הם קולטים לגמרי את המסר! הם אלופים בזיהוי זיופים וצביעות. הם פוקחים עיניים, שומעים ומרגשים היטב: איך נראה שולחן השבת (או ליל הסדר) שלנו? האם יש שם שמחה, חיוניות, חוויה וחיבור, או שזה אירוע אכילה טרחני ויבש?

כשהם הולכים עם אבא לבית הכנסת האם הם רואים 'מקדש מעט' ומפגש חי ותוסס בין האדם לבוראו, או 'שכונה' של מועדון דיבורים וקריאת עלונים?

כשהם רואים בבית חגים, קיום מצוות, עשיית חסד – האם הם עומדים מול דבר טוב ויפה שמושך להצטרף אליו או שהם נתקלים באירוע פולחן דתי שיש בו הרבה גוף ומעט מאוד נשמה?

הנוסחה, חברים, פשוטה להפליא:

אם יש שמחה, חיים וחוויה – הילדים ירצו להיות חלק מזה.

אם זה טכני, יבש ומשעמם – הם יחפשו את השמחה והחיבור במחוזות אחרים...

האם זה אומר שאנחנו צריכים לעשות לילדים הצגה ולהראות כאילו אנחנו שמחים ומחוברים גם כשאנחנו לא? כמובן שלא. חשוב להיות אמיתיים וכנים, ואם נעשה 'כאילו' במוקדם או במאוחר התרמית תתגלה.

מה שכן, לגדל ילדים, דורש מאיתנו, ההורים, להיות אנשים גדולים ואמיתיים יותר. כי גם אם את עצמנו נוכל לפעמים 'למרוח', בידינו הופקדו נשמות טהורות ורגישות שעליהן אי אפשר לעבוד, והן מחפשות שמחה, כנות, חיים והרמוניה. או בקיצור, אלוקים.

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן, יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורר מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פיסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד. זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ד)

Milano, Italy

מילאנו, איטליה
כסלו, ה'תשנ"ח

שילוב ילדים שנולדו ליהודי מאשתו הנכריה בבית-ספר יהודי

שאלה

כיצד עלינו לנהוג בעניין שילוב ילדים בני אם נוצריה (ואב יהודי) בבית הספר היהודי של קהילתנו. אני רוצה לציין שבבית"ס לומדים לימודי קודש וגם לימודים כלליים לפי תוכניות ממשלתיות. יש סכנה של התרחקות מבית הספר של מספר חשוב של ילדים אם יתקבלו הילדים הנ"ל, ושל מספר מקביל של ילדים אם לא יתקבלו. ככל האפשר אנחנו עומדים על המשמר כדי למנוע כניסה זאת, ואני הצעתי ליצור מסגרת מיוחדת כדי לעזור להורים שביקשו לגייר את בניהם לכשיתבגרו.

תשובה

על-פי מה שנמסר לנו, ועל סמך הכרתנו את המצב בקהילות איטליה, נראה שאין לקבל לבתי-הספר היהודיים ילדי נוצריות שאביהם יהודי, ועל כן הצעתך בדבר הקמת מסגרת מיוחדת לילדים כאלה היא הראויה. יתכן שבנסיבות אחרות או במקרים מיוחדים יש מקום לשקול את הפסק בהתאם לכך. הפוסק בעניין זה חייב להתחשב בעיקר בצורך הקיומי של המאבק בהתבוללות, אך גם במקום שאין לקבל את ילדיו הביולוגיים של יהודי מנכריה למוסדות החינוך היהודיים, על האב לגייר את בנו. בכל מקרה שהילדים - עם או בלי האם - נוקטים צעדים מעשיים כדי להתקרב ליהדות במטרה להתגייר בסוף התהליך, יש לקרבה באהבה, ובוודאי אין להרחיקם.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,
הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

חברי הועדה המייעצת:
הרב זלמן נחמיה גולדברג
הרב נחום אליעזר רבינוביץ
הרב ישראל רוזן

מתפללים לרפואתם השלימה של:

יוסף (יוסי) בן חנה דוד חיים בן רסה Rassa רבקה רינה בת גרונה נתנה	רועי משה אלחנן בן ג'ינה דב'ה מאירה בת אסתר פריאל דפנה חיה בת שרה ויקטוריה בת דייזי	אליעזר יוסף בן חנה ליבא ליליאן בת פורטונה יפה בת רחל יענטע
--	---	--

בתוך שאר חולי עם ישראל

חדש – "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעוזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עוזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

